

М О Т И В И

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за българските лични документи

С предложения проект се извършват промени, които пряко засягат функциите, изпълнявани от МВнР и задграничните представителства на Република България в чужбина.

С проекта на акт се прецизират разпоредби, с цел повишаване на ефективността при издаването и ползването на дипломатически и служебни паспорти.

Служебни паспорти се издават от Министерство на външните работи с цел улесняване на изпълнението на служебни функции при пътуване извън страната. В съответствие с чл. 1 от Закона за българските лични документи (ЗБЛД), със закона се уреждат условията и реда за издаване, ползване и съхраняване на българските лични документи, а в изпълнение на законовата делегация е приета Наредба за условията и реда за издаване, връщане и съхранение на дипломатически и служебни паспорти.

Към настоящия момент в нормативната уредба липсва изрично ограничение относно ползването на служебни паспорти. Тази празнота създава възможност за незаконосъобразно използване на служебните паспорти за лични цели. С цел превенция със законопроекта се въвежда изрично ограничение за ползването им само при изпълнение на служебни функции в чужбина. По този начин ще се минимализират възможностите за злоупотреба с право и използване на привилегиите, които предоставят този вид паспорти и най-вече безвизовото пътуване в чужбина до всички трети страни, с които има сключени споразумения за освобождаване от изискването за виза на притежателите на дипломатически и служебни паспорти.

Лицата, които имат право на дипломатически или служебен паспорт са изчерпателно изброени в чл.38 от ЗБЛД. Единствената категория лица, която има право както на дипломатически, така и на служебен паспорт са областните управители. Тази правна възможност не е допусната за нито една друга категория лица, вкл. за лицата, заемащи висши държавни длъжности. В тази връзка отпада възможността за издаване на дипломатически паспорти на областните управители, като за тази категория лица се запази правото да получат служебен паспорт. Областните управители не са централен, а регионален орган на държавната власт. Те поддържат ограничени международни контакти, и то на регионално, а не национално равнище. Наличието на служебен паспорт напълно ще покрива целта на издаване, а именно улесняване на изпълнението на служебни функции при пътуване извън страната. Практиката показва, че областните управители нямат служебна необходимост от дипломатически паспорт. Потвърждение за това е и обстоятелството, че от 28 областни управители, към момента само един има валиден дипломатически паспорт.

Ще бъде създадена правна възможност за издаване на служебни паспорти на деца на служители без дипломатически ранг на задгранична работа до 25-годишна възраст, несклучили брак, които продължават образованието си (средно или висше) в приемащата държава. Към настоящия момент липсва правно основание за издаване на служебни паспорти на тази категория лица. Същевременно в аналогична хипотеза, децата на служители с дипломатически ранг имат право да получат дипломатически паспорт. Нормативната уредба създава условия за неравнопоставеност и неравно третиране на тази категория лица. Това води до негативни последствия, несигурност и редица затруднения, особено в случаите, когато навършилите пълнолетие деца все още не са завършили средно образование и се налага да кандидатстват за виза за страната, в която пребивават с родителите си.

Прецизират се и разпоредби относно временните паспорти. Временният паспорт е документ за пътуване, заместващ паспорта. Може да се използва не само за връщане в България, но и за пътуване в други държави, до изтичане на срока на неговата валидност. Често издаването на временен паспорт е свързано с необходимостта от спешно пътуване в рамките на същия или следващите един до два дни. В тази връзка бързото му издаване, при спазване на всички законови изисквания, често е предизвикателство за консулските служби.

Този вид заместващ документ се издава от българските задгранични представителства след съгласуване с МВнР, а в определени в закона случаи и с МВР. Съгласуването с МВнР се извършва с цел потвърждаване на самоличността на лицето. В случаите, когато лицето е пълнолетно и притежава валидна българска лична карта, самоличността му на практика е установена и потвърдена, поради което съгласуването с МВнР няма особена добавена стойност. В такива случаи изпълнението на задължението за съгласуване само забавя процеса по издаване на временен паспорт, а за някои консулски служби с голяма часова разлика, напр. тези в САЩ, дори прави невъзможно то да се осъществи в рамките на същия работен ден.

С проекта на акт се създава ускорена процедура, чрез отпадане на необходимостта от съгласуване с МВнР, в случаите, когато лицето е пълнолетно и притежава валидна българска лична карта. По този начин ще бъде подобро административното обслужване на гражданите и ще освободи административен капацитет, който да бъде използван по-рационално.

Улеснява се процедурата по издаване на временни паспорти на задържани, арестувани или осъдени, когато издаването се извършва по молба на компетентните местни власти. В тези случаи, задължението за събиране на биометрични данни /пръстови отпечатащи, цифрова снимка, цифров подпис/ ще отпадне, тъй като тези лица на практика не могат да дойдат лично в консулската служба по обективни причини. Издаването и сега се извършва след сканиране на снимката и подписа на лицето, както са приложени от местните власти към молбата за издаване на документ за пътуване.

Със законопроекта се отменят разпоредби относно временният документ за пътуване на гражданин на ЕС, като по този начин се осигуряват условия за транспониране в националното законодателство на Директива (ЕС) 2019/997 на Съвета от 18 юни 2019 година за временния документ за пътуване на ЕС и за отмяна на Решение 96/409/ОВППС с подзаконов нормативен акт.

Временният документ за пътуване на ЕС („ВДП на ЕС“) е документ за пътуване, който се издава от държава членка на непредставен гражданин в трета държава по негово искане за еднократно пътуване до държавата членка по гражданството или по местопребиваването на гражданина или по изключение до друго място и е регламентиран с Директива (ЕС) 2019/997 на Съвета от 18 юни 2019 година за временния документ за пътуване на ЕС и за отмяна на Решение 96/409/ОВППС. От м. декември 2022 г. започна да тече двегодишният срок за транспониране и тригодишният за начало на прилагането на Директивата. В този срок предстои да бъде изготвен проект на ПМС за нейното транспониране. За тази цел е необходимо разпоредбите относно временният документ за пътуване на ЕС в ЗБЛД да бъдат отменени, считано от датата определена за нейното прилагане. Систематичното им място не е в ЗБЛД, тъй като ВДП на ЕС не е български личен документ. Отменя се и разпоредбата относно издаване на временни документи за пътуване на граждани на държави извън ЕС, ако това е предвидено в договор между Република България и съответната държава на гражданството. Правното основание за издаване на такива документи, които по същество не са български лични документи е съответният международен договор.